

*Яковенко Р.В., к.е.н., доцент
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
м. Кропивницький;
Сідалковський О.М.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Один з авторів цього матеріалу першим увів до структури національної економіки військову економіку як постійно діючу частку суспільного виробництва для забезпечення потреб Збройних Сил країни [1, с. 452]. Як з'ясувалось, такий підхід виявився дуже далекоглядним. Надання пріоритету фінансування ЗСУ в структурі задоволення суспільства колективними благами, обумовлено, в тому числі, його економічним змістом, який полягає у тому, що:

- оборона забезпечує функціонування, збереження та захист економічного потенціалу, можливість здійснення економічної діяльності та стимулювання певного економічного розвитку;

- забезпечується збереження особистого майна громадян та, відповідно, їх споживчих можливостей, а відтак і потенціал стимулювання виробництва через ринковий механізм;

- зберігається природно-ресурсний потенціал, що визначає абсолютні та відносні конкурентні переваги держави;

- унаслідок трансформації економічних процесів, в тому числі й у сфері міжнародної взаємодії, безпекова складова сприяє розвитку нових форм господарювання, організації та кооперації праці, появі стартапів;

- скорочуються витрати бюджетів на фінансування допомоги постраждалим, відновлення житла, відшкодування втрат постраждалим.

Державні закупівлі, за таких умов, виступають визначальним параметром збереження вітчизняної економіки, хоча це й збільшує частку державного регулювання в структурі господарського механізму. Вони дають можливість:

- створити гарантований попит на продукцію певного підприємства, що є надзвичайно важливим в умовах війни;

- убезпечити державу, збройні сили, державні установи та цивільне населення від цінових стрибків, визначити чіткий механізм ціноутворення;

- створити чіткий економічний механізм забезпечення країни необхідною продукцією, в першу чергу військовою продукцією та товарами першої необхідності [2, с. 8].

В умовах прямої військової агресії російської федерації вкрай важливим є перегляд принципів та засад регулювання національної економіки України. По-перше, слід припинити будь-яку економічну співпрацю з рф з метою зменшення обсягів реалізації російських товарів і послуг та обмеження ринків збуту.

Короткостроковим завданням такої політики є обмеження фінансових можливостей армії агресора та фінансування терористичних угруповань. Довгостроковим завданням є пригнічення фінансової системи росії, зміна пріоритетів формування федерального бюджету з наданням пріоритету фінансування соціальної сфери, а не військово-промислового комплексу [3, с. 12-13]. Окрему увагу слід приділити припиненню транзиту російської продукції територією України.

Донедавна тривала дискусія щодо можливості експорту української продукції до країни-агресора, якщо це сприятиме вигоді України. Відповідь на це може бути лише однозначною: жодних поставок українських товарів до держави агресора бути не може, оскільки вона не спроможна забезпечити себе найпростішими предметами задоволення первинних потреб.

По-друге, пріоритетною статтею витрат державного бюджету має стати фінансування української армії, її переозброєння, застосування нових збройних технологій та розробка нових способів ведення бойових дій. Можливим є отримання цільових кредитів та фінансової допомоги розвинутих країн світу саме з таким формулюванням. І це матиме безперечний успіх через загрозу руйнування світового порядку та ігнорування норм світового права. Головним завданням при цьому має стати уникнення нецільового використання та корупції в системі державного замовлення [3, с. 13]. Зростання державного замовлення в системі військових закупівель може мати мультиплікативний характер для зростання ВВП, як це вже неодноразово доводила новітня економічна історія ХХ та ХХІ століття.

По-третє, така ситуація ускладнює довгострокове державне прогнозування і планування національного розвитку через невизначеність ситуації щодо подальшого можливого розвитку подій. При цьому дуже важливим є дотримання державних пріоритетів та визначальних засад державної економічної політики, а саме: фінансування інноваційного розвитку національної економіки через галузі реальної науки і освіти, створення сприятливого інвестиційного клімату з метою залучення в першу чергу внутрішніх джерел інвестиційної діяльності до вкладання коштів в усі сектори економіки України, створення системи економічної та національної безпеки країни через максимізацію системи імпортозаміщення з урахуванням принципів абсолютної і порівняльної переваг, мотивація населення до посилення рівня економічної активності [3, с. 13].

Фінансово-промислові групи України – визначальні гравці та найбільші споживачі бюджетних ресурсів – були суттєво інтегровані в економіку рф і навпаки, саме тому, існують думки стосовно того, що агресію проти України розпочала не рф як держава, а існуючий олігархічний уклад, межі дії якого розповсюджуються на багато країн колишнього СРСР. Це обумовлено, в тому числі тим, що між економічними системами України та рф існують 22 спільних характеристики та лише 5 відмінних [4, с. 52].

Відтак, на сьогодні, фундаментальним завданням трансформації системи регулювання національної економіки є пошук альтернативних, відмінних рис від російської федерації, вся система якої зводиться до формування класової несправедливості та обмеження прав і свобод своїх громадян. Останнє право, яких було позбавлено мешканців мордору – це право на життя.

Список використаних джерел:

1. Яковенко Р.В. Національна економіка : навч. посіб. [2-ге вид., випр.]. Кіровоград : «КОД», 2010. 548 с. : іл.
2. Яковенко Р.В., Зайченко В.В. Управління державними закупівлями як фактор модернізації сучасної України в умовах відкритої російської агресії. Агросвіт. 2022. № 5-6. С. 3-9. DOI: 10.32702/2306-6792.2022.5-6.3.
3. Яковенко Р.В. Об'єктивна необхідність вивчення і дослідження національної економіки. Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. Кіровоград : «Поліграф-сервіс». 2014. Вип. 7. С. 5-15.
4. Яковенко Р. В. Управління економічною системою України в умовах російської агресії. Економіка та держава. 2022. № 3. С. 49-52. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.3.49.

УДК 338.2 : 334.012

*Бердичевський А.В.,
здобувач вищої освіти ОНП спеціальності 075 «Маркетинг»;
Долобанько А.О.,
здобувач вищої освіти ОНП спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(Науковий керівник: д.е.н., професор Гончар О.І.,)
Хмельницький національний університет
м. Хмельницький*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВІЙНИ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується усвідомленням взаємозалежності, взаємопов'язаності народів, країн, структур, інститутів і громадян – процесів глобалізації. Світ розвивається, а разом з цим, підприємництво, як вид суспільної діяльності та середовище його здійснення зазнають величезних змін. Товари та послуги з будь-якої країни легко доступні в усьому світі, і хоча коріння глобалізації досить давні, цей аспект є відносно новим. Разом з тим, сучасні умови війни в Україні трансформують існуючі правила ринку, змінюється попит та пропозицію, формуються нові можливості підприємцям проявити свої здібності і підприємницький потенціал.

Світова економіка, як сукупність країн та їх об'єднань, ринків, економічних утворень, регіональних та міжнародних організацій, за сучасних умов – особливо динамічний організм, який змінює внутрішню структуру внаслідок криз, військової агресії росії на території України, тривалих застійних явищ, таких як, економічні потрясіння, стихійні лиха, військові і політичні конфлікти. Оцінюючи зміни, що відбуваються в цій економіці, необхідно відмітити, що особливу роль відіграє пошук та характеристика проривних моментів, можливостей інноваційного розвитку підприємництва, які виправдовують сподівання про новий етап розвитку.

Активізація підприємництва означає реалізацію здатності людини перетворювати ідеї на дії. Це включає в себе творчість, інновації та ризик, а